

Ny biblioteksplan för Landskrona stad 2015-2018

Inledning

Föreliggande plan är en uppdatering av den biblioteksplan som antogs 2011 och avser Landskrona folk- och skolbibliotek. Planen fokuserar endast på de viktigaste utvecklingsområdena. Uppföljning sker årligen i samband med bokslut.

Biblioteksverksamheten styrs i första hand av bibliotekslagen, (2013:801), skollagen (2010:800 kap 2 § 36) och Unescos folkbiblioteks- och skolbiblioteksmanifest. I Landskronas kulturplan är följande utvecklingsområden relevanta för biblioteken: Det goda värdskapet, Kulfam, Digital delaktighet och Tematiskt arbetssätt.

Andra dokument att förhålla sig till är regionala kulturplaner, en delregional biblioteksplan samt övergripande kommunala mål och verksamhetsplaner. Enligt bibliotekslagen ska biblioteksverksamheten vara tillgänglig för alla.

Bibliotekets roll

Biblioteket är en mötesplats för människor, tankar och idéer. Biblioteket förmedlar upplevelser och berättelser och är fysiskt och digitalt en plats för insikt, utsikt och åsikt. Kunskap och information finns i olika former, fri och tillgänglig för alla. Skönlitteratur och lusten till läsning är en viktig del av verksamheten. Både i det fysiska rummet och i den digitala världen vill biblioteket inspirera och väcka läslust hos besökare i alla åldrar.

Folkbiblioteket är en plats för det livslånga lärandet och den fria informations- och litteraturtillgången. Skolbiblioteket har stor betydelse för barns och ungdomars läsande, informationssamlade och som grund för ett fortsatt lärande. Biblioteket är ett viktigt redskap för ökad måluppfyllelse i skolan.

Biblioteksverksamheten ska fungera som en demokratisk grundpelare och garant för alla medborgares tillgång till fri information. Verksamheten ska uppmuntra till kreativitet och delaktighet och främja utveckling av kunskaper och färdigheter.

I det omgivande lokalsamhället ska biblioteken fungera som en naturlig samarbetspartner, kännetecknade av öppenhet, kvalitet och allsidighet.

Det delregionala samarbetet Skåne Nordväst.

Landskrona ingår sedan mars 2012 i det delregionala bibliotekssamarbetet Skåne Nordväst med gemensamt bibliotekssystem, katalog och mediebestånd. Framöver kommer samarbetet att utvecklas till mer än bara medieförsörjning.

Vision

Biblioteken inom Skåne Nordväst ska gemensamt utveckla ett samarbete som ger styrka och energi till såväl daglig verksamhet som till det övergripande strategiska utvecklingsarbetet. Ett väl utvecklat samarbete ger verksamheterna en möjlighet till framkantsplacering när det gäller bibliotekens framtida funktion och därmed en möjlighet att även fungera som inspirationskälla för andra.

Skåne Nordväst och dess biblioteksverksamhet skapar framtidens bibliotek och är medspelare i samhällsutvecklingen. Viktiga dimensioner bevaras samtidigt som utrymme ges för nya influenser, det positiva varumärket hålls vitalt och nya funktioner etableras.

Biblioteken inom Skåne Nordväst ska utarbeta former för att

- i samverkan med civilsamhälle och näringsliv utveckla innovativa obeprövade lösningar för nya biblioteksarenor*
- stärka biblioteket som mötesplats till att motsvara samtidens behov av mångfunktionell plats*
- utveckla det digitala biblioteket med den gemensamma webbsidan som främsta verktyg*
- optimera resursanvändningen för medieförsörjning gällande såväl digitalt som tryckt material*
- förmedla det skrivna ordet via konstnärliga uttrycksformer och digitala lösningar*
- nyttja kraften i den neutrala plats som biblioteket utgör och medvetet använda medie-, teknik- och evenemangsutbud som verktyg för integration och lika villkor*
- kompetensutveckla i linje med det strategiska och visionära arbete som pågår*
- omvärldsbevaka skeenden inom informations- och biblioteksområdet*

Folkbiblioteksverksamheten i Landskrona i siffror (2013):

Antal folkbibliotek: 4 varav 3 integrerade skol-och folkbibliotek.

Bestånd: 138 351 exemplar, varav tryckta medier: 123 819

Besök: 205 556, varav 168 852 på stadsbiblioteket

Utlån: 207 157, varav tryckta medier 184 951. E-media ingår ej.

Läsning, litteratur och bildning

Folkbiblioteken ska särskilt främja läsning och tillgång till litteratur.

Biblioteken ska också enligt lag främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt.

Folkbiblioteken ska också verka för att öka kunskapen om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet.

Folkbiblioteken ska vara tillgängliga för alla och anpassade till användarnas behov.

Regionalt finns ambitionen att utveckla biblioteken som kulturhus. Genom ett aktivt samspel med medborgare och lokalsamhälle ska bibliotekens roll som mötesplats, både fysiskt och digitalt stärkas. Besökarna ska kunna uppleva och avnjuta kultur, hämta information och delta i läroprocesser på plats men även själv kunna skapa konst och kultur.

Bibliotekens verksamhet, arbetsmetoder och miljöer bör utvecklas och bli mer mobila för att kunna möta alla medborgare och användas i ett föränderligt samhälle. Det krävs förbättrade eller nya arbetsmetoder för att vara närvarande i lokalsamhället utanför institutionen. Meröppna bibliotek samspelar med moderna levnadsvanor och utnyttjar biblioteken effektivare.

Bibliotekslokalerna ska i största möjliga mån göras tillgängliga utifrån besökarnas behov. Förutsättningarna för de boende i Landskrona ser olika ut. För att med optimal resursanvändning uppfylla bibliotekslagens kriterier och kommunala mål måste unika lösningar tas fram.

Nuläge:

Bibliotekens utbud av medier är både stort och brett. Ny teknik ger nya möjligheter för att sprida och tillgängliggöra berättande, kunskap och information. Förutom de tryckta böckerna finns e-böcker och ljudböcker i bibliotekens utbud, liksom DVD och digitala resurser. Tidningar och tidskrifter erbjuds både i tryckt och i digital form. Antal lån av fysiska medier tenderar att sjunka medan användandet av bibliotekens digitala resurser ökar.

Biblioteken ingår som en del av Landskronas rika kulturutbud. Tillsammans med bla konsthall, teater och museum erbjuder biblioteken kulturupplevelser med syfte att både roa, stimulera och väcka tankar.

Föreläsningar och författarbesök har länge varit en del av Landskrona stadsbiblioteks ordinarie utbud. I takt med att den pedagogiska rollen som kultur- och kunskapsförmedlare förstärkts har andra aktiviteter som litteraturcirklar, bokfrukost,

språkcafé och nybörjarkurser för internetanvändare lagts till. I samklang med kulturhustanken sker flera av arrangemangen i samarbete med andra aktörer som bibliotekets café Ruth Oscars, studieförbund och föreningslivet. Det stora utbudet av arrangemang är en bidragande orsak till att antalet biblioteksbesök ökat under senare år.

I Glumslöv är biblioteket sedan april 2013 meröppet och därmed tillgängligt 7-22 alla dagar. Personal finns fortfarande på plats 9 timmar/vecka.

Att utveckla:

1. För att underlätta för besökare och för att frigöra resurser till pedagogisk handledning ska bibliotekets fysiska och digitala medieutbud presenteras på ett mer attraktivt och lättillgängligt sätt.
2. Digitala skärmar och mobilappar är exempel på tekniska verktyg som ska användas för att få samlingarna mer användarvänliga och för att attrahera nya användare.
3. I samarbete med övriga kommuner inom Skåne NV ska utbudet av e-media breddas.
4. För att nå en bredare publik till programverksamheten och för att utveckla biblioteken som mötesplats ska nya samarbetspartners involveras. Redan existerande samarbete med SFI och annan vuxenutbildning ska stärkas.
5. Andelen aktiviteter som bygger på delaktighet ska öka.
6. Folk -och skolbiblioteket i Häljarp ska under perioden bli meröppet.
7. Genom samordning med andra aktörer och med inriktning på läsförståelse och folkbildning för de prioriterade grupperna ska nya verksamhetsformer provas. Samordning ger vinster i form av bättre lokalutnyttjande och bredare kontaktytor, mobila lösningar eller tillfälliga lokaler kan med fördel användas under en testperiod.

Prioriterade målgrupper enligt bibliotekslagen:

- **barn och unga**
- **personer med funktionsnedsättning**
- **personer med annat modersmål än svenska**

Barn och Unga

Folkbibliotek

Barn och unga ska prioriteras genom ett ständigt aktuellt medieutbud och genom erbjudanden om aktiviteter och program i riktade satsningar på olika åldersgrupper. Biblioteket har ett viktigt uppdrag att hjälpa till med förmedling av relevant information, göra ett riktat urval och en kvalitetsgranskning. Att kunna läsa och förstå en text är en grundförutsättning för att kunna vara aktivt delaktig i samhället, en förutsättning för att kunna söka och värdera information. Barn och unga har sämre läsförståelse och läser mindre idag, biblioteken måste bryta den här trenden genom att väcka läslust och främja språkutvecklingen.

Nuläge:

Utbudet av litteratur är stort, brett och aktuellt. De flesta aktiviteter och program som erbjuds är riktade till barn i förskoleålder och tidiga skolår. Det läsfrämjande arbetet sker i huvudsak i samarbete med förskola och grundskola. Efter skoltid erbjuder stadsbiblioteket en del aktiviteter kring läsning, film och tv-spel för barn i åldern 7-13 år. Ett exempel på sådan verksamhet är det treåriga läsförståelseprojektet Lab som stadsbiblioteket sedan april 2014 driver tillsammans med Landskronahem i Karlslund. Lab vänder sig i första skedet till flickor i åldern 9-13 år men ska utvecklas till att omfatta alla barn och ungdomar upp till 20 år. Verksamheten arbetar med olika kreativa processer och läsförståelse i ett vidare begrepp och vill bidra till social hållbarhet genom att ge de unga i socialt utsatta familjer och grupper i bostadsområdet Karlslund ökad möjlighet till jämställdhet, inkludering och aktiv delaktighet i samhällslivet. Ett annat syfte med Lab är att hitta hållbarhet och synergieffekter i samverkan mellan kommunens olika förvaltningar, bostadsbolag, fria kulturarbetare och organisationer i den idéburna sektorn.

Projektet har väckt stort intresse hos bla Statens kulturråd och Region Skåne som båda bidragit med medel i uppstartfasen.

Att utveckla:

Barn 0-5 år

8. Det fysiska biblioteksrummet ska bättre anpassas efter målgruppen. Utbudet av medier och aktiviteter ska tydligt visualiseras i rummet.
9. En handlingsplan för hur förskolor och bibliotek genom samverkan ska öka intresset för läsning hos små barn och deras föräldrar tas fram under 2014. Exempel på redan existerande aktiviteter är de bokpåsar som biblioteket tillhandahåller för utlån på familjecentraler och boktips för föräldrar på Tellus öppna förskola.
10. Utbudet av aktiviteter och program riktade mot barnfamiljens behov ska stärkas

11. I samarbete med BVC ska nya former för att skapa relationer med småbarnsfamiljer provas

Barn 6-12 år

12. Det fysiska biblioteksrummet ska bättre anpassas efter målgruppen. Utbudet av medier och aktiviteter ska tydligt visualiseras i rummet.
13. Samarbetet med skolan ska intensifieras med syfte att utveckla lässtimulerande åtgärder
14. Genom samverkan med andra aktörer ska fler aktiviteter som uppmuntrar till eget skapande erbjudas liksom anpassade satsningar för utvalda grupper.
15. Utbudet av aktiviteter kring litteratur, film och dataspel ska utvecklas

Unga 13-19 år

16. Det fysiska biblioteksrummet ska bättre anpassas efter målgruppen. Utbudet av medier och aktiviteter ska tydligt visualiseras i rummet.
17. Nya aktiviteter med fokus på lustläsning ska erbjudas.
18. Samarbetsformer och nätverk med andra aktörer ska skapas för att erbjuda ungdomar meningsfull och utvecklande fritidssysselsättning. Österbryggan, en fritidsklubb för barn boende i Centrum/Öster, där stadsbiblioteket samarbetar med bla Landskrona dansstudio och Cityidrott, startar under hösten 2014 och är ett försök i den riktningen.

Skolbibliotek

Enligt Skollagen (2010:800) ska alla skolor ha tillgång till skolbibliotek.

Skolbibliotekets innehåll ska vara anpassat till elevernas behov för att främja språkutveckling och stimulera till läsning. Anordnandet av skolbibliotek kan se olika ut utifrån varje skolas eller elevernas olika behov och förutsättningar. Eleverna ska ha tillgång till ett skolbibliotek som antingen finns i skolenhetens egna lokaler eller på rimligt avstånd från skolan. Det ska vara möjligt för eleverna att kontinuerligt kunna använda biblioteket som en del av undervisningen.

I läroplanen fastslås rektors ansvar för skolbiblioteksverksamheten.

Nu:

Alla elever har tillgång till någon form av skolbibliotek. Integrerade skol- och folkbibliotek finns i Glumslöv, Häljarp och på Ven. Avtalsreglerat samarbete på årsbasis mellan utbildningsnämnden och kulturnämnden gällande

skolbiblioteksverksamhet finns för Allvar Gullstrandgymnasiet, Selma Lagerlöfgymnasiet med dess inkluderande yrkesprogram för gymnasiet, Pilängskolan och Tusenskönan. Skolbibliotek på övriga skolor drivs utan avtal med kulturnämnden.

Att utveckla:

19. Under perioden ska utbildningsnämnden och kulturnämnden tillsammans utveckla samarbetet till att omfatta fler enheter i den form som gynnar eleverna på bästa sätt.

Personer med funktionsnedsättning

Särskild uppmärksamhet ska enligt lag ägnas åt personer med funktionsnedsättning, bland annat genom att utifrån deras olika behov och förutsättningar erbjuda litteratur och tekniska hjälpmedel för att kunna ta del av information.

Nu:

Biblioteken har medier som är anpassade till låntagare i olika grupper inom den här kategorin såsom storstilsböcker, lättläst och DAISY. MTM, myndigheten för tillgängliga medier, producerar och distribuerar litteratur och tidningar på medier i tillgängligt format för personer med läsnedsättning. Biblioteken marknadsför deras tjänster och är behjälplig vid registrering och inloggning samt tekniska handhavanden i samband med egen nedladdning.

Vi arbetar även uppsökande genom vår Boken kommer service där man kan få böcker hem en gång i månaden. Servicen är gratis och gäller den som på grund av ålder, rörelsehinder, synskada, långvarig sjukdom eller annat inte kan komma till biblioteket.

Som hjälp till lärare i grundskolan, vars elever har läs- och skriv-svårigheter/dyslexi och/eller koncentrationssvårigheter finns inom utbildningsförvaltningen ett Skoldatatek, som kopplar samman specialpedagogisk kompetens med IT-inriktat stöd till elever i läs- och skrivsvårigheter och/ eller koncentrationssvårigheter.

Alla elever i Landskrona har dessutom tillgång till inlästa läromedel genom utbildningsnämndens avtal med Inläsningstjänst AB.

Att utveckla:

20. Boken kommer-verksamheten har minskat under senare år. Tjänsten ska under perioden ses över med ambitionen att öka antalet användare.
21. Tillgängligheten vid programverksamhet vad gäller exempelvis hörselslingan i stadsbibliotekets hörsal ska ses över.

Personer med annat modersmål än svenska

Biblioteket som ett av få gratis offentliga rum kan spela en avgörande roll i integrationsprocessen. Biblioteket ger både möjlighet att lära sig svenska och tillgång till medier på modersmålet. Biblioteket ger också möjlighet till att hålla sig ajour med utvecklingen i hemlandet genom att fritt tillhandahålla tidningar, tidskrifter och internet samtidigt som tillgången till lokal och offentlig information visar vägen i det nya samhället.

Biblioteket är även en plats där olika kulturer möts och detta kan bidra till ökad förståelse.

Nu:

Biblioteket har ett omfattande utbud av medier på de språk som är representerade i Landskrona. Genom Skåne Nordväst kan vi dessutom erbjuda elva kommuners bestånd i vår gemensamma katalog. Under 2014 genomfördes ett projekt inom Skåne Nordväst med målet att bygga upp ett bra gemensamt bestånd, öka tillgängligheten och metodutveckla förmedling och marknadsföring. De nya arbetsformer som beskrivs i projektrapporten kommer att prövas under perioden.

Stadsbiblioteket har ett nära samarbete med stadens olika SFI-utbildningar som bl a bjuds in till biblioteket för rundvandring och bokprat varje termin. Språkcafé ordnas varje vecka i samarbete med IM, Individuell människohjälp. Syftet med språkcaféet är att erbjuda en kravlös mötesplats för dem som önskar träna svenska och diskutera ämnen, företrädesvis kring demokrati, i sitt nya hemland. Antalet deltagare är mellan 25-40 per gång.

Som exempel på annat samarbete arbetar tre tvåspråkiga gymnasieelever som ungdomsguider och biblioteksambassadörer en kväll i veckan på stadsbiblioteket.

Läsförståelseprojektet Lab finns sedan april 2014 i Karlslund, ett område där flertalet av de boende har annat modersmål än svenska.

Att utveckla:

22. Utbudet behöver tillgängliggöras på ett mer attraktivt sätt både fysiskt och med hjälp av digital teknik i biblioteksrummet. En kartläggning av vad som krävs för att visualisera det mångspråkiga beståndet Skåne NV på digitala skyltar i biblioteken kommer att genomföras under 2015 och ligga till grund för det fortsatta arbetet.
23. De webbaserade tjänsterna ska förbättras för att underlätta och optimera användandet.
24. Under mottot att läskunnighet är en mänsklig rättighet och att vi på biblioteket kan erbjuda detta ska nya aktiviteter prövas under perioden. Exempel på aktiviteter är bokcirklar på lättläst svenska till nyanlända, både på SFI-

lektionstid och på fritid, sommarboken för vuxna, walk and talk-språkcafé och en särskild bibliotekskurs för målgruppen.